

..... [p1]

+

Eerw. Heer ende Meester,

't Is lange, al te lange, dat ik u geschreven hebben en 'k ben der waarlijk kleene van dat ik nu dan nog niets anders en doe dan antwoorden op uwen brief.

'k Danke u voor uwe bemerkingen over Beyaert's brief¹ waar ik de proefdruksels van verbeterd hebbe. Schoon gij zegt dat oplossen 't beste is, zoudt gij zeker al gelijk wel zeggen: scheikundige, ontleedkundige?²

k En kan niet peizen hoe ontledigen in dien brief gebleven zij.

Vorige is eene drukfaute, evenals mogelijke is. Zou klein in Holland of in [*Oost-vlaamsch-Brabant*] niet gebezigd worden? Ik peize van ja.

Frankrijk heeft zekerlijk ingediend geweest onder de gedaante van Vrankrijk, 't zijn de letterzetters die dat veranderd hebben. Dat woord alleen hebben zij mij ten minste al 10 keeren verminkt.

Ja, waarlijk, gij krijgt ervan³ en ongelukkiglijk veel te vele, dat Ruitebrekersboekske van Zondag gaat alle palen te buiten. En, opdat gij alles zoudet weten, zal ik zeggen dat er zelfs nog al tegen die woorden uwer redevoeringe⁴ gesproken wordt, tot onder uwe beste en genegenste vrienden toe, maar

.....

1 Edward Van Robays richtte in 1885 samen met Karel Beyaert en priester Tahon een landbouwersbond op te Brugge. De oprichting was nodig toen een nieuwe kunstmest op de markt verscheen (Chilisalpeter of Chilinitraat), die voor de boeren vrij duur was. De meeste boeren hadden het al moeilijk met de betaling van hun maandelijks pacht. Karel Beyaert deed een beroep op Edward Van Robays om de landeigenaars persoonlijk aan te schrijven. Edward stelde een brief op die in West-Vlaanderen verspreid werd. (zie: Bijvoegsel aan de Gazette van Brugge van Zaterdag 8 Augusti 1885. Lanbouwersbond.)

2 Zie de reeks: J.D.L; E.V.R; G.G. e.a., Vervlaamschingen der Kunsteigene bewoordingen die Blanchet gebruikte in zijne meetkundige lessen. In: Rond den Heerd: 19 (1884) 26-49, p.207, 214, 227, 238, 246, 254, 262, 269, 285, 342, 359, 371, 383. In de jaren 1880 wilde Gezelle samen met een groep collegeleraars een Vlaamse wetenschappelijke vaktaal tot stand brengen. Startende vanuit de Franse termen in de handboeken was het een werk van taalschepping. Edward Van Robays was de grote bezieler. Gedurende een drietal jaren schreef en verzamelde hij bijdragen over het onderwerp in Rond den Heerd (1884-1887). De andere medewerkers waren: Julius De Lorge, leraar te Roeselare en Aloys De Visschere, leraar te Torhout. Ook L.L. De Bo was een medewerker.

3 Gezelle had sterk uitgehaald tegen het flamingantisme van de West-Vlaamse studentenbeweging in zijn redevoering op de gedenkdag van L.L. De Bo. De West-Vlaamse studenten reageerden met een scherp pamflet waarin ze Gezelle als verrader zagen.

..... [p2]

natuurlijk op eenen anderen, zelfs geheel betamelijken, toon. Men heeft bijzonderlijk misnoegd geweest omdat gij dezelfde woorden, in Loquela gedrukt hebt⁵

Zou ik u nu eens mijn gedacht mogen zeggen in aller vriendscepe en zonder den minsten erg?

Het spijt mij uit der mate voor u en voor de vlaamsche zake dat gij die woorden alzo uitgesproken hebt. Zekerlijk mocht gij wel iets zeggen van deze die al te geweldig zijn, maar zoovele niet, dunkt mij, en gij moestet 't zeggen op eenen anderen toon. Verdienden de deze iets, de fransquillions verdienden toch wel duizend keeren meer en zij hebben veel min gehad en gezeg[e]praald in eene vergadering waar zij alleenlijk hun aangezichte niet en hadden mogen toonen. Ook, 't is mijne innige overtuiging: uwe kernachtige beedsprake heeft u meer doen zeggen dan gij wildet zeggen. 'k Wete zelfs uit de betrekkingen die ik met u gehad hebbe dat de woorden die men aanvalt uw eigen gedacht niet uit en drukken.

Ziehier hoe ik de zake versta: de vlaamsche beweging heeft twee koorden aan haren boge, twee slag van mannen die haar moeten vooruithelpen: 1°) Deze die het vlaamsch ophelpen en in eere brengen door hune gewrochten. Gij doet dat met uwe gedichten en met uwe taalstudiën. Mr. Debo heeft dat gedaan met zijn Idioticon, zijne kruidkunde..., Mr. De Carne met zijnen Heliand⁶ die ongelukkiglijk in 't dak⁷ blijft, andere en andere, gelijk Mr. VDDriessche van Eeghem met

..... [p3]

zijne spaarkassen⁸ enz enz.... Die mannen hebben wij noodig, doodnoodig en zij bewijzen de grootste diensten. Doch iedereen, op verre naar, en kan dat niet. En zoo moeten wij nog eene andere klasse Vlamingen hebben.

.....

4 Redevoering van Guido Gezelle op de gedenkdag L.L. De Bo Pittem op 30/9/1885 georganiseerd door de Tieltse afdeling van het Davidsfonds. In de redevoering haalde hij scherp uit tegen taalflamingantisme van de West-Vlaamse studentenbeweging. Hij beschouwde ze als een nutteloze beweging als "naamloos guitenwerk en verwaande ruitebrekerije van machteloze kinders".

5 Brieven Tegenkomsten. Loquela: (Bamesse 1885) 6, p.47

6 De Carne werkte zeer intensief aan de vertaling van Heliand maar kon dit afwerken omdat hij kwam te overlijden.

7 De West-Vlaamse uitdrukking in 't dak blijven betekent: in de vergeethoek geraken.

8 Henri Vandendriessche was pastoor in Izegem van 1871 tot 1878 en toen begon hij er al een spaarkas met het liefdadigheidsgenootschap het Aartsbroederschap van Sint-Franciscus Xaverius. In 1878 wordt Vandendriessche overgeplaatst naar Egem waar hij in 1882 opnieuw met een spaarkas begon.

2°) 't Zijn deze die in openbare vergaderingen, door boeken of door vluchtschriften het vlaamsch verspreiden en anderen vlaamschgezind maken, die vlaamsche bonden stichten, de vlaamsche rechten verdedigen, smeekschriften zenden naar de overheid, die eischen dat er ons overal recht gedaan worde, enz.

Dit tweede slag is er noodig en zeker wel zoo noodig als het eerste; anders zou de vlaamsche tale eene zuivere liefhebberij zijn en niets anders, nooit en zou zij hare rechten hebben.

En nog eens gezeid, vele vlaamschgezinden en kunnen maar op die tweede wijze alleen diensten bewijzen.

Nu, het algemeen gedacht is dat gij te weinig maakt van dit tweede slag van volk. Ik wete dat het anders is, maar 'k moete bekennen dat uwe redevoering dat vermoeden schijnt te bevestigen. 'k wete wel, gij en wilt maar spreken van de overdrevendste van dit tweede slag, maar nu past het zoo dat net deze die deuregaan voor de overdrevendste, inderdaad ook de beste zijn en deze die geheel het kamp bestieren en alzoo valt het op allen. En ook 't viel noodzakelijk op de schrijvers der Vlagge, waarvan eén wel iets maar toch nog zoovele niet en verdiende, dunkt mij. En wat de zake nog verergerde is 't gene gij zegt over 't vlaamsch onder 't burgondisch, spaansch... tijdvak. Daaruit volgt natuurlijk dat het vlaamsch taai is, doch niet, dunkt mij, dat wij

..... [p4]

weinig of niets te verliezen hebben te midden zulke omstandigheden. Ware binst al die vreemde bestieren de geleerdheid zoo verspreid geweest als nu, ik peize dat het eerbiedwaardig vlaamsche volk verre zou te zoeken zijn. Het volk ook van [*Fransch-Vlaanderen*] is aan de ongeleerdheid het bewaren verschuldigd zijner tale. Maar laat de fransche Republiek nog 20, 30 jaar te werken gaan gelijk nu, en wij zullen iets zien. De kinders zullen van 2, 3 jaar moeten naar schole gaan om de tale te ontleeren die zij maar met rooi en verstaan en zij zullen gelijk bij de Vlamingen van Parijs de fransche tale aleene spreken of ten hoogste eene soorte van half [*fransch*] -half vlaamsch dat verre van 't oud zuiver vlaamsch te zijn, bijna onverstaanbaar zal geworden zijn.

En, wordt er in ons Vlaanderen ook niet hard tegengevrocht, wij zullen staan zien. Kent de hooge klasse nu nog vlaamsch? Wie kent er van ons zelve? 't en zij hij het bijzonder gestudeerd heeft? Wij zijn allen reeds verbasterd, 't en zij gij en andere die van 't vlaamsch hunne studie gemaakt hebben.

En 't en kan niet anders zijn: men houdt er te vele aan fransch te spreken en 't vlaamsch dat men tegenwoordig leert is 't vlaamsch! der is dit groot verschil bij eertijds, dat iedereen nu naar schole gaat en eertijds bijna niemand, zoodat de eigenste en dezelfde tale zonder verbastering van geslachte tot geslachte kon overgaan nu en doet zij niets dan verbasteren of wordt meer en meer vervangen door de fransche tale.

Der is dan meer dan ooit eene krachtige beweginge noodig opdat wij een waar eerbiedwaardig vlaamsch volk krijgen. Want waar moeten wij dat volk nu

..... [p5]

gaan zoeken 't en zij bij de eenvoudige, ongeleerde menschen?, al de andere zijn dikwijls verre van eerbiedwaardig te zijn volgens den zin dien gij aan dat woord hecht, 't zijn eenvoudiglijk eerbiedwaardige fransquillions of bastaards en dat volk groeit dagelijks aan en met het onderwijs en allerhande betrekkingen die gedurig toenemen zal hun voorbeeld, van hooge komende, maar al te veel navolgers vinden en tusschen hier en 20 jaar zal dat vlaamsche volk nogmaals versmolten zijn.

De [vlaamse] beweging is er dan noodig. Welnu in iedere beweging zijn er natuurlijk mannen die, de eene wat geweldiger zijn dan de andere en men moet vele vergeven bijzonderlijk wanneer men zoo weinig toegeeft daar waar het recht en de waarheid zoo klaar zijn.

Zelfs, wij hebben die geweldigaards noodig! ten zijn maar de die die iets bekomen, al de andere geven gedurig toe waar er niets meer toe te geven en is; en daar zij dikwijls maar eene halve overtuiging en hebben, gaan zij achteruit van 't minste dat zij eenige moeilijkheid tegenkomen. Ook, ware het volgens mijn inzien, onmogelijk al de Vlamingen in die kalme overtuiging te houden; als er geen vier en vlamme bij en is, zal hunne liefde allichte zoodanig verkoelen dat zij koud zullen worden als ijsbrokken en niets meer en zullen verrichten.

Dat al zegge ik u vrij en vrank, omdat ik peize dat

..... [p6]

gij mij in 't begin de toelatinge gegeven hebt. 'k Ben zeker dat gij omtrent in alles van 't zelfste gedacht zijt, maar 'k hebbe het gezeid om te toonen hoe men uwe redevoering opgevat heeft.

'k Durve verhoppen dat het eerste geweld allichte zal over zijn en dat men bekennen zal dat men te verre gegaan is. Nu, 't zijn jongheden.

Wat mij bijzonderlijk tegengaat, 't is dat men zeggen zou dat gij dankbaarheid verschuldigd zijt aan deze die uwe dichten gelezen heeft, alsof gij ons en het geheel het vlaamsche land geene diensten en zoudt bewezen hebben waarvoor wij u dankbaar zijn moeten en wij alleen. Nu, genoeg daarover.

Hebt gij het [woord] bedelaar gehoord in den volgenden zin? “Is 't wel zeker dat de vrouwe dood is?” “Maar, ja het, den bedelaar heeft hier al overal rond geweest.”. dat wilt zeggen de man die de menschen uitnoodigt de uitveert bij te wonen. [Gehoord] Beveren-Ardoeye.

'k Hebbe beginnen rond gaan voor Mr Debo's zuster. 'k zal altijd wel rond de 15 f^t. krijgen en 'k zal allen jare weregaan.

Mr. De Principaal heeft mij de 20 fr gegeven die hij aan EH Baes beloofd had.

Mr VSteenkiste zegt dat hij den boek gekocht en betaald heeft en Karel Beyaert gevraagd hem rechtuit naar Mr. Slosse te zenden: dat was over 14 dagen.

Vele groetenissen van Mr. Craeynest.

Groete u vriendelijk en eerbiedig

Edw Van Robays

Brugge, 17/11/85

Briefbeschrijving

Verzender	Van Robays, Edward
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	17/11/1885
Verzendingsplaats	Brugge (Brugge)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en enkele leden van de Dietsche Biehalle en Biekorf. Deel 2: Brieven / door Ina Galle. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1984-1985), p.142-147

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 enkel vel; 1 dubbel vel, 211 mm x 134 mm papier, wit, vierkant geruit papiersoort: 6 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G.Gezelle (inkt, hand P.A.); idem rechts: 17 <Febr.>-11-> 85 (inkt); op zijde 6 stukken tekst met blauw potlood doorgehaald

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5555
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11866

Inhoud

Incipit	't Is lange, al te lange, dat ik u geschreven
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	17/11/1885, Brugge, Edward Van Robays aan [Guido Gezelle]
Editeur	Els Depuydt; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
